

SAKSBEHANDLER
Ragnhild Hoel

VÅR REF.
06/02935-170

ARK. Forvaltningsarkivet
931.0

DERES REF.
15/844-

INNVALGSTELEFON

+47 98202763

DERES DATO

VÅR DATO
12.04.2016

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Høringsinnspill fra Riksantikvaren - Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap

Vi viser til «**Høringsbrev - Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområder**» med referanse 15/844 av 14. mars 2016.

Forslag til *Forskrift om tilskudd til tiltak i verdensarvområder og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket*, som Landbruksdirektoratet utarbeidet i samarbeid med Riksantikvaren og Miljødirektoratet, ble sendt departementene 27.11.2015. Vi viser til våre vurderinger gitt i dette innspillet.

Generelle kommentarer

Vi vil benytte denne anledningen til å ta opp følgende:

De norske områdene på UNESCOs verdensarvliste er Norges ansvar som stat, og alle sektorer plikter å bidra til «beste praksis»- forvaltning. Dette er bakgrunnen for landbrukets forbilledlige satsing for å styrke landbruksdrift som støtter opp om verdensarvverdiene i Vestnorsk fjordlandskap og på Vegaøyen. Etter at denne satsingen startet i 2008, er verdensarven på Røros blitt utvidet med Circumferensen. Utvidelsen av verdensarven i 2010 ble gjort for å inkludere naturgrunnlaget - koppergruvene i fjellet og jordbrukslandskapet for selvforsyning. Uten jordbruket hadde det ikke vært mulig å opprettholde en så marginal bosetting i tilknytning til gruvedriften. Jordbruksrelatert verdensarv omfatter bynært jordbruk, setre og ferdasgårder i transportsystemet for den ekstensive verksdriften. Disse stedene inngår nå i verdiene som utgjør bærende OUV (Outstanding Universal Values) for området som UNESCO-verdensarv. Aktiv drift trengs for å opprettholde disse kulturlandskapene. Agrare kulturlandskapsverdier finnes også i buffersonen (= Circumferensen), og utgjør viktige oppsluttende verdier.

Riksantikvaren mener at en logisk konsekvens av landbrukets satsing på verdensarv må være at den utvides til også å inkludere Røros bergstad og Circumferensen, samtidig som rammen økes.

Vi ser at det kan være behov for å sikre en mer åpen og tydelig forvaltning av ordningene gjennom forskrift. Når en har valgt å lage en felles forskrift og «slår ordningene sammen», vil vi likevel minne om at det er forskjell på UNESCOs verdensarvområder med OUV på et internasjonalt nivå og områder som er pekt ut som nasjonalt viktige. Det er avsatt mer omfattende midler pr område til verdensarvområdene enn til *Utvalgte kulturlandskap*, og slik bør det fortsatt være. Det er derfor viktig at fordelingen av midler på de to ordningene forblir den samme.

Høringsbrevet legger føringer for hvordan forskriften skal forstås. Vi vil anbefale at noe av innholdet videreføres i et fastsettelsesbrev, for å sikre en god forståelse av forskriften. Vi har derfor også kommentarer til teksten i høringsbrevet.

Kommentarer til høringsbrevet

I innledningen og kapittel 3.2 omtales KLDs midler til verdensarvområdene. Disse omfatter både midler over Miljødirektoratets budsjett til den felles satsingen med LMDs midler, samt omfattende tilskudd i tillegg, både fra Riksantikvaren og Miljødirektoratet. Siden forskriften angår begge departementer må et fastsettelsesbrev gjøre det klart at verdensarvmidlene som forskriften gjelder er begrenset til midlene fra LMD. Kanskje bør dette inn i selve forskriftsteksten?

I kapittel 4 andre avsnitt står det at en legger opp til en tilnærmet lik forvaltning for alle områdene. Vi er litt uvisse på om dette er en riktig formulering, jf blant annet påpeking av forskjellen mellom verdensarv og nasjonale verdier under generelle kommentarer.

I kapittel 4 foreslås det i første avsnitt at grunnlaget for tilskudd til ordningen nå legges i egen forskrift i stedet for å hjemles i avtaler som tidligere. I tredje avsnitt står det videre at *Den nye forskriften skal ikke erstatte det frivillige og avtalebaserte samarbeidet som har vært mellom staten og fylkesmannen og stønadsmottaker. Støtten til tiltakene skal imidlertid gis gjennom vedtak med hjemmel i forskriften. Avtalene som er inngått vil imidlertid være et viktig grunnlag for vedtaket. Forskriften innebærer heller ikke at de avtalene som allerede er inngått skal opphøre, men kan justeres ved behov.*

Frivillighet og medvirkning, og et langsiktig perspektiv på ivaretagelse og forvaltning av miljøverdier, er grunnleggende for *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket*. Avtalebasert forvaltning legger til rette for å ivareta alle parters interesser og frivillighetsaspektet på best mulig måte, og har vært avgjørende for satsingens positive utvikling. Avtalene vurderes i dag jevnlig, og følges tett av fylkesmannen. I fastsettelsesbrevet må derfor avtalenes «plass» i nytt forvaltningsregime, og koblingen mellom forskrift og avtale, være tydelig. Dette gjelder både eksisterende avtaler og inngåelse av nye avtaler. Utbetaling av årlig tilskudd i henhold til en flerårig avtale vil være betinget av at det fremlegges dokumentasjon på at avtalens vilkår er oppfylt, og at det finnes midler på budsjettet.

Riksantikvaren mener forøvrig at begrepet «stønadsmottaker» er uheldig og foreslår å bruke «grunneier» eller «søker» i stedet.

I kapittel 5 nevnes at hvis ikke Naturbase gir klar nok avgrensning av verdensarvområdene, bør UNESCOs avgrensning gjelde. Vi forutsetter at dette kan avklares raskt, slik at teksten i § 2 blir riktig.

Kommentarer til forskriftsforslaget

Overskriften

I direktoratenes forslag til overskrift bruker vi «verdensarvområder» og ikke de spesifikke navnene på de to områdene. På bakgrunn av at vi mener Røros bergstad med Circumferensen bør med i denne satsingen for å styrke landbruket i norsk verdensarv, mener vi dette er en bedre løsning.

§ 1. Formålet med ordningen

I høringsbrevet presiseres det at målet om langsiktig drift og ivaretagelse av kulturlandskapsverdier knyttet til driften er sentralt for begge ordningene. Vi mener at dette ikke kommer tydelig nok frem verken for verdensarvsatsingen eller *Utvalgte kulturlandskap i*

jordbruket slik formålsparagrafen er formulert i dag. For verdensarvsatsingen er formålet kun knyttet til å styrke landbruket, mens for *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket* nevnes ikke langsiktig drift, bare sikring av miljøverdier.

Når ordningene får en felles forskrift, kan formålet med fordel være felles for begge satsingene, og bør understreke både langsiktig drift og ivaretagelse av kulturlandskapsverdier. Vi foreslår derfor at formålsparagrafen lyder slik:

Formålet med tilskudd til tiltak i verdensarvområder og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er å sikre langsiktig drift, skjøtsel, vedlikehold og formidling slik at verdiene knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer ivaretas.

§ 5. Krav til søknad

Det legges opp til at det skal fastsettes søknadsfrist i forskriften. Vi mener det bør være opp til den enkelte fylkesmann å eventuelt fastsette søknadsfrist hvis det er hensiktsmessig. Vi foreslår derfor at første ledd i § 5 lyder slik:

Søknad om tilskudd skal sendes fylkesmannen. Fylkesmannen kan fastsette søknadsfrist.

§ 7. Utbetaling av tilskudd og krav om rapportering

Vi mener at avtalenes status, og kobling mellom avtaler og forskrift, må komme tydeligere frem i selve forskriftsteksten slik at avtalebasert forvaltning kan videreføres, jf. generelle kommentarer over. Vi foreslår derfor at følgende tas inn i § 7:

Det kan inngås flerårige avtaler. Der det er inngått flerårige avtaler utbetales tilskudd i henhold til avtalens vilkår forutsatt at det er tilgjengelige midler.

Vennlig hilsen

Jostein Løvdal (e.f.)
seksjonssjef

Ragnhild Hoel
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

Kopi til: Miljødirektoratet - Trondheim, Postboks 5672 Sluppen, 7485 TRONDHEIM/
Klima- og miljødepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo/ Landbruksdirektoratet, Postboks
8140 Dep, 0033 OSLO